

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter (RP 171/2022 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Emmi Simonen, kommunikationsministeriet
- lagstiftningsråd Heini Färkkilä, justitieministeriet
- budgetråd Kati Jussila, finansministeriet
- ledande expert Kimmo Pylväs, Transport- och kommunikationsverket
- specialsakkunnig Matti Kurth, Transport- och kommunikationsverket
- specialsakkunnig Jussi Pääkkönen, Konkurrens- och konsumentverket
- verkställande direktör Juha Kenraali, Finlands Bilåtervinning Ab
- verkställande direktör Pekka Rissa, Autoalan Keskusliitto ry
- verkställande direktör Tero Kallio, Bilimportörerna och -industrin rf
- chef för samhällsrelationer Janne Kojo, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- chef för lag- och rådgivningstjänster Jenni Salonen, Suomen Taksiliitto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Naturresursinstitutet
- Riksomfattande handikapprådet
- Finlands miljöcentral
- Gasum Ab
- StepOne Tech Ab
- Automobilförbundet rf
- Etanoliautoilijat ry
- Invalidförbundet rf
- Logistiikkayritysten Liitto ry
- Biokretslopp och Biogas Finland rf

Betänkande KoUB 11/2022 rd

- Suomen Kaasuyhdistys ry
- Sähköinen liikenne ry
- Teknologiindustrin rf
- Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry.

Inget yttrande av

- Cykelförbundet rf.

Propositionen

Regeringen föreslår ändringar i lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter. Enligt förslaget ska ansökningstiderna för anskaffningsstöd för paketbilar och lastbilar fortsätta till och med den 31 december 2024, medan ansökningstiderna för anskaffningsstöd för renodlade elbilar och konverteringsstöd förkortas till den 31 december 2022. Lagens giltighetstid föreslås också fortsätta till och med den 31 december 2026. Därutöver föreslås det att behandlingen av ansökningar om anskaffningsstöd för renodlade elbilar som lämnats med stöd av lagen om stöd för anskaffning av eldrivna personbilar, stöd för anskaffning av gasdrivna lastbilar och stöd för konvertering av personbilar till gas- och etanoldrift slutförs med iakttagande av den gällande lagen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Syftet med stödet för anskaffning och konvertering av utsläppssnåla fordon är att förnya fordonsparken så att den blir mer utsläppssnål och bidrar till att minska växthusgasutsläppen från trafiken. Sakkunniga har ansett det vara viktigt att ansökningstiderna för anskaffningsstöden motsvarar dimensioneringen av de beviljade anslagen. Men det har också framförts att stödet för anskaffning av renodlade elbilar bör fortsätta. Enligt uppgift bedöms det att upphörandet av stödprogrammet för anskaffning av renodlade elbilar i nuläget endast har ringa konsekvenser för marknaden för sådana elbilar, eftersom det har uppstått ett globalt efterfrågeöverskott på marknaden för dem.

(2) Det har inte föreslagits något anslag för anskaffning eller konvertering av eldrivna personbilar 2023, så för att ansökningsförfarandet ska vara tydligt anser utskottet att det är ändamålsenligt att förkorta ansökningstiden. Samtidigt påpekar utskottet att Finland ligger efter många andra länder när det gäller antalet sålda elbilar. Därför kan det under de närmaste åren bli nödvändigt att återgå till stödförfarandena för anskaffning av fordon.

Betänkande KoUB 11/2022 rd

(3) Syftet med anskaffningsstöd för lastbilar och paketbilar är att göra eldrivna och gasdrivna fordon mer attraktiva och öka efterfrågan på dem. Enligt utredning till utskottet är den föreslagna förlängningen av anskaffningsstöden mycket välkommen för transportbranschen, eftersom drivkraftsomläggningen för tunga fordon kräver mer tid och investeringar än för lättare personbilsmateriel. Stödet till anskaffning av gasdrivna och eldrivna paket- och lastbilar minskar också klart utsläppen av växthusgaser från trafiken, eftersom dessa fordon i genomsnitt körs mer än personbilar och bränsleförbrukningen för dessa fordon också är större än för personbilar.

Främjande av vätgas som drivkraft

(4) Sakkunniga har understrukt att styrmedlen för övergången till hållbarare alternativa drivkrafter bör vara så teknikneutrala som möjligt. Enligt uppgift representerar eldrivna och gasdrivna fordon för närvarande merparten av de alternativa drivkrafterna, men man har räknat med att vätgasdrivna bränslecellsfordon så småningom kommer att bli vanligare i bilbeståndet när 2030-talet närmar sig. Sakkunniga har föreslagit att anskaffningsstöd ska beviljas för vätgasdrivna paket- och lastbilar och laddningsbara hybridlastbilar som kommer ut på marknaden under de närmaste åren och som utvidgar utbudet av utsläppssnåla teknikalternativ. Enligt uppgift finns det bara några vätgasdrivna bilmodeller på marknaden. Det har inte uppstått någon omfattande marknad för segmentet, eftersom det ännu inte finns något heltäckande distributionsnät för vätgas. I framtiden förutspås dock antalet vätgasbilar öka och det förväntas att ett antal kommer att registreras också i Finland under de närmaste åren.

(5) Enligt sakkunniga kan vätebaserad bränslecellsteknik bli en betydande drivkraftslösning, särskilt inom tung godstrafik med stora massor och långa avstånd. Utskottet anser att man också bör sträva efter att stödja utvecklingen av drivkraftstekniker som redan är under utveckling. Enligt utredning till utskottet har kommunikationsministeriet inlett en utredning om utvecklingen inom marknaden för vätgasdrivna fordon.

(6) Utskottet föreslår ett uttalande där

riksdagen förutsätter att man i fortsättningen på såväl nationell nivå som EU-nivå söker fungerande och effektiva styrmedel för att främja väte som en av drivkrafterna inom trafiken.

Stöd till infrastruktur för distribution

(7) I praktiken kräver alla nya alternativa drivkrafter inom trafiken betydande satsningar på infrastrukturen för energidistribution, det vill säga på antingen laddningsnätet eller tanknätet. Sakkunniga har framfört att man vid sidan av anskaffningsstöden för fordon bör satsa betydligt på ett heltäckande nätverk av laddnings- och tankstationer för att man i stor skala ska våga investera i materiel som drivs med alternativa drivkrafter. Utskottet instämmer i detta och konstaterar att det är nödvändigt att hitta effektiva metoder för att främja utvecklingen av laddnings- och tanknätet.

Betänkande KoUB 11/2022 rd

Vissa andra synpunkter

(8) Sakkunniga har också framfört att en taxibil kör betydligt längre sträckor per år än en privatbil. Ett anskaffningsstöd för taxibilar kunde således ge en betydligt större minskning av växthusgasutsläpp än ett stöd för privatfordon. Bilarnas användningstid i taxitrafiken är kort och fordonen kommer således snabbt ut på marknaden för begagnade fordon.

(9) I enlighet med regeringsprogrammet är syftet med färdplanen för fossilfria transporter att halvera utsläppen från vägtrafiken före 2030. Utskottet betonar att det är ytterst viktigt att de anvisade anslagen i fortsättningen motsvarar de mål som i färdplanen för fossilfria transporter ställts upp för anskaffningsstöd.

Bedömning av konsekvenserna

(10) Utskottet betonar att med tanke på eventuella kommande beslut måste konsekvenserna av anskaffningsstöden bevakas bland annat i fråga om i vilken mån de beviljade stöden höjer priserna och i vilken mån anskaffningarna ökar tack vare stöden.

DETALJMOTIVERING

Tekniska korrigeringar. Utskottet gör en teknisk korrigering i lagens ingress och små lagtekniska korrigeringar i 3—6 §.

3§. Föresättningar för beviljande av anskaffningsstöd för renodlad elbil. Utskottet föreslår utifrån inkommen utredning strykning av bestämmelsen i 1 mom. om att anskaffningsstöd kan beviljas en fysisk person som under 2021 har köpt eller förbundit sig att i minst tre år hyra en eldriven personbil och har ansökt om anskaffningsstöd enligt lagen om stöd för anskaffning av eldrivna personbilar, stöd för anskaffning av gasdrivna lastbilar och stöd för konvertering av personbilar till gas- och etanoldrift (971/2017). Ändringen följer av att ikraftträdandebestämmelsen i 23 § ändras så att den gamla, redan upphävda lagen (971/2017) tillämpas på ansökningar som gjorts under tiden för den gamla lagen (971/2017).

23§. Ikraftträdande. I propositionen föreslås det att de ansökningar om anskaffningsstöd för renodlad elbil som lämnats in med stöd av den lag som upphävts den 1 januari 2022 (971/2017) slutbehandlas enligt den gällande lagen (1289/2021).

Kommunikationsutskottet håller dock med justitieministeriet om att det för att de som ansökt om stöd med stöd av den gamla lagen ska behandlas lika och behandlingen av ansökan ska vara korrekt är nödvändigt att lagen från 2017 tillämpas i sin helhet på alla ansökningar som anhängiggjorts med stöd av 2017 års lag (971/2017).

Utskottet föreslår därför och utifrån inkommen utredning att 2 mom. kompletteras med en bestämmelse om att på en ansökan som är anhängig när den föreslagna lagen träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Ändringen hänför sig till ikraftträdandebestämmelsen i 23 § i lag 1289/2021 och ersätter den bestämmelse i paragrafens 3 mom. enligt

Betänkande KoUB 11/2022 rd

vilken de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen samt villkoren i stödbeslutet ska iakttas i fråga om användning, tillsyn över användningen, återbetalning och återkrav av stöd som har sökts före ikraftträdandet av lagen samt ändringssökande som avser stödet. Genom ändringen förtydligas det att de ansökningar som gjorts under den gamla och redan upphävda lagen (971/2017) slutbehandlas med iakttagande av bestämmelserna i lag 971/2017.

För att säkerställa att alla som ansökt om anskaffningsstöd under den gamla lagen 971/2017 behandlas lika är det alltså av största vikt att alla ansökningar om anskaffningsstöd som lämnats in under den gamla lagens giltighetstid behandlas i enlighet med den lagen (971/2017). Utskottet konstaterar för tydlighetens skull att det inte har någon lagteknisk betydelse när den upphävda lagen upphörde att gälla. Utskottet anser således att det faktum att den gamla lagen 971/2017 enligt dess 14 § 1 mom. skulle upphöra att gälla den 31 december 2022 inte är relevant för tolkningen av lagen, eftersom den upphävdes genom den gällande lagen 1289/2021. Med stöd av det som sägs ovan och för tydlighetens skull anser utskottet också att en förutsättning för beviljande av anskaffningsstöd enligt den gamla lagen 971/2017 inte är att det fordon som är föremål för en ansökan om anskaffningsstöd som lämnats med stöd av den gamla lagen 971/2017 registreras första gången senast den 31 december 2022.

Enligt en bekräftelse från Transport- och kommunikationsverket kan de ansökningar som lämnats under giltighetstiden för den gamla lagen (971/2017) behandlas med stöd av den lagen. Enligt bekräftelsen kan stöden, om villkoren uppfylls, beviljas i enlighet med lag 971/2017 med iakttagande av bestämmelserna i den lagen.

Enligt uppgifter till utskottet är sammanlagt 744 ansökningar om anskaffningsstöd för renodlade elbilar anhängiga under den gamla lagen (971/2017), vilket sammanlagt motsvarar ett reserverat anslag på 1,5 miljoner euro. Det finns sammanlagt 12 ansökningar om anskaffningsstöd för gaslastbilar för vilka det på grund av fördröjd första registrering ännu inte har fattats ett slutligt beslut. Det motsvarar ett reserverat anslag på 90 000 euro. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att Transport- och kommunikationsverket slutbehandlar alla anhängiga ansökningar.

Ändringslagens övergångsbestämmelse. Utskottet föreslår på grund av ändringarna i ikraftträdandebestämmelsen i 23 § och utifrån inkommen utredning att 2 mom. i den föreslagna övergångsbestämmelsen stryks helt, eftersom det inte längre behövs.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 171/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter (1289/2021) **1** §, 3 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 23 § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om stöd enligt statsbudgeten för anskaffning, det vill säga köp och långtidshyrning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter, samt för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter.

Denna lag tillämpas på

- 1) anskaffningsstöd för en personbil som använder el som enda drivkraft (*anskaffningsstöd för renodlad elbil*) som söks senast den 31 december 2022,
- 2) stöd som beviljas för konvertering av ett fordon så att det drivs med alternativa drivkrafter (*konverteringsstöd*) som söks senast den 31 december 2022,
- 3) anskaffningsstöd för en el- eller gasdriven paketbil (*anskaffningsstöd för paketbil*) som söks senast den 31 december 2024,
- 4) anskaffningsstöd för en eldriven lastbil, en eldriven släpvagn eller en gasdriven lastbil (*anskaffningsstöd för lastbil*) som söks senast den 31 december 2024.

3 §

Förutsättningar för beviljande av anskaffningsstöd för renodlad elbil

Anskaffningsstöd för en renodlad elbil kan beviljas en fysisk person som år 2022 har köpt eller förbundit sig att i minst tre år hyra för eget bruk en ny eldriven personbil vars totalpris är högst 50 000 euro och som inte tidigare har genomgått en första registrering. ~~Anskaffningsstöd kan även beviljas en fysisk person som under 2021 har köpt eller förbundit sig att i minst tre år hyra en eldriven personbil och har ansökt om anskaffningsstöd enligt lagen om stöd för anskaffning av eldrivna personbilar, stöd för anskaffning av gasdrivna lastbilar och stöd för konvertering av personbilar till gas och etanol drift (971/2017).~~ Stödet kan dock inte beviljas för anskaffning av ett fordon som ska registreras för en enskild näringsidkare för näringsverksamhet.

Betänkande KoUB 11/2022 rd

4 §

Förutsättningar för beviljande av anskaffningsstöd för paketbil

Anskaffningsstöd för en el- eller gasdriven paketbil kan beviljas en fysisk person eller, för näringsverksamhet, en juridisk person eller en enskild näringsidkare som år 2022 har köpt eller förbundit sig att i minst tre år hyra eller under åren 2023 eller 2024 köper eller förbinder sig att i minst tre år hyra en ny el- eller gasdriven paketbil som inte har genomgått en första registrering.

5 §

Förutsättningar för beviljande av anskaffningsstöd för lastbil

Anskaffningsstöd för lastbil kan beviljas en fysisk person eller, för näringsverksamhet, en juridisk person eller en enskild näringsidkare som år 2022 har köpt eller förbundit sig att i minst tre år hyra eller under åren 2023 eller 2024 köper eller förbinder sig att i minst tre år hyra en ny eldriven lastbil, eldriven släpvagn eller gasdriven lastbil som inte har genomgått en första registrering.

6 §

Förutsättningar för beviljande av konverteringsstöd

Konverteringsstöd kan beviljas en fysisk person eller, för näringsverksamhet, en juridisk person eller en enskild näringsidkare som år 2022 har konverterat en personbil så att den blir gas- eller etanoldriven.

23 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022 och gäller till och med den 31 december 2026.

Genom denna lag upphävs lagen om stöd för anskaffning av eldrivna personbilar, stöd för anskaffning av gasdrivna lastbilar och stöd för konvertering av personbilar till gas- och etanoldrift (971/2017). På ansökningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Denna lag träder i kraft den 2023.

~~Behandlingen av ansökningar som anhängiggjorts med stöd av lagen om stöd för anskaffning av eldrivna personbilar, stöd för anskaffning av gasdrivna lastbilar och stöd för konvertering av personbilar till gas- och etanoldrift (971/2017) eller lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning~~

Betänkande KoUB 11/2022 rd

~~av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter (1289/2021) slutförs med iakttagande av bestämmelserna i denna lag.~~

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att man på såväl nationell nivå som EU-nivå i fortsättningen söker fungerande och effektiva styrmedel för att främja väte som en av drivkrafterna inom trafiken.*

Helsingfors 26.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Petri Huru saf
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jari Kinnunen saml
medlem Jouni Kotiaho saf
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.